

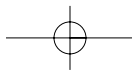
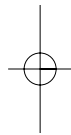
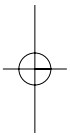
BIBLIOTEKA SAVREMENA POEZIJA
KNJIGA 2

UREDNIK
DEJAN MIHALOVIĆ

Enes Halilović

LISTOVI NA VODI

Prosveta ■ Beograd

PRELUDIJUM

Vidio sam dojilju koja budi dijete da ga nahrani.
Rekoh, da je gladno ne bi spalo.

A ona veli,
Spi, ali gladno je,
Jer meni su nadošle grudi.

Ni ti koji uzimaš ove stihove
Nisi probuđen svojom voljom.

Niti ja pišem radi sebe.

ONI KOJI UMIRU

Taj bludni, taj ludi Neron
Iz hramova uzimao bogove od zlata,
Pa ih pretapao. Trebalo mu zlato.

Omer el-Faruk sjećao se doba kad je u zabludi bio,
I smijao se ovome:
Do podne je obožavao boga napravljenog od hurmi –
Popodne bi ga, gladan, pojeo.

Zato u mojoj biblioteci Borhes kaže:
Neka je slava Onome koji ne umire.

U POTRAZI ZA STILOM

Ti nemaš odluku ni u sopstvenom palcu.
Zato baci novčić
(Niz vrijeme,
U prostor).

On će lako pročitati ishod na nebu
I čekaće ga zemlja
Koja spokojno prihvata odredbu.

Onaj ko dobije pismo
Izgubio je glavu.

PARIS

Na stijeni, dahom Sredozemlja okovan, sebi slič
Na sina Japetovog. Zagledan u vale, Paris
Kazuje:

Ja sada želim samo stoku da čuvam.
Ne, nikada više jabukom ljepotu da vagam. Nikada,
Jer kada zlatnu vočku držah u ruci
(Zalud mi riječi Afrodite)
Ne slutih vojske što kreću na Troju,
Ne slutih srdžbu Here i Atene.

I znam. Vi nikada niste ni postojale, nikada ni na ovom
Ni na onom svijetu.
Osvanule ste u glavi pjesnika, vi ste buncanje obično.

I ja sada želim samo stoku da čuvam
I da se od buncanja krijem.

O, sakloni me

Zmija i vrabaca, i vjetra oko Troje,
I Kalhanta koji misteriju smišlja, ne radi Grka
No radi sebe i trpeze carske,

Sakloni me
Ljudi što iz jednog trbuha donose pobjedu i poraz
Pa najzad i tog konja koji nevidljive uzde nosi.

O MASTEJU

Danijeli Kambasković – Sawers

Znamo da je postojao nekad pisac Valgije Ruf,
Ali ništa mu od spisa nije došlo do nas.

Legenda jedna kazuje da je sin mu Mastej
Skočio u vodu da spasi
Listove koje vjetar odnese njegovom ocu.

I utopio se Mastej,
Pa istorija književnosti nema sad čime da vaga.

Da bar znamo kakav je čitalac bio sin mu Mastej,
Slutili bi kakve elegije
Zgubi Valgije Ruf.

SLUČAJ

Pozajmih knjigu od njega
A na unutrašnjoj korici, na kraju knjige,
Otkrih pisca.

I on mi priznade da nikad nije objavio
I da piše samo na zadnjim koricama debelih knjiga.

Želi da ga nađe samo onaj ko ga ne traži,

I to u 1002. noći Šeherzade,
Ili na ušću Tihog Dona,
Ili tek na Itaki.

KARTAGINA

Bio sam u zemlji koja Hanibala rodi.
Spavao sam u hotelu čudnog imena, u Susu.

Pamtim, dva lifta na kraju hodnika,
Sjajan mehanizam to bijaše (kao istorija, kao život) -
Kad god jedan ode, drugi dođe.

I kad siđemo, neko se popne.

Sasvim jednostavno i veličanstveno.

USLIŠENJE

Danas razdvoji smrt dva dobra druga.
Jednoga odniješe u grob,
Drugi ga ispraća do groba.

I gle, veseli oba

Jer moliše sav život
da ih ne rastavi život.

JEDNA RIJEČ

Jedan čovjek je želio da izida kulu do neba.

I dato mu je.
Ali mu je rečeno da može pokušati
to što niko nije ostvario
uz uslov da zaboravi samo jednu riječ
koje se kasnije nikada neće sjetiti.

Čovjek je pristao.

Počeo je da zida, i zidao je, brzo, spretno,
kao niko prije njega,
ali je zaboravio riječ prozor.

I nikada njegova kula nije dobila nijedan prozor.

I još zida,
u svojoj želji zazidan,
zato ne vidi ni nebo ni zemlju.

PRVI I ZADNJI

U vremenu kada je zemlja iscrtana granicama
koje njoj ništa ne znače,
neko je sreo čovjeka, na ulici,
i učinilo mu se da ga je već negdje, nekada sreo, ili snio,
ili taj viđeni liči na nekoga.

Ali je i taj sreo nekoga i pokušavao da se sjeti
Gdje ga je, kada ga je sreo ili snio, ili liči na nekoga.

I taj treći je sreo nekoga ko je vidio ili snio nekoga,
ko možda liči na nekoga.

Opružen u prošlost
Ovaj broj je, ipak, konačan.
Jer postoji neko ko je vidio nekog ko mu je uzličio
na zemlju.
Mora da je to bio Rumi, koji je pjevao:
A ja sam samo šaka zemlje kojoj se treba smilovati.

Mnogo je zemlje iza čela, mnogo je nas u zemlji.

U vremenu postoji
Kazivanje u Koje nama nikakve sumnje.

Neko je sreo persijskog vladara
Imenom Kir koji je molio ljude da mu ne zavide
na carstvu
Jer je on samo parče zemlje.

I tako dalje, neko liči na zemlju
I sreće nekoga ko liči na zemlju.
I tako dalje i dalje
Ali i taj broj je konačan
Jer stiže do prvog čovjeka na zemlji.

Zato onaj kome nude slavu – traži ogledalo,
U njemu vidi sebe,
Pa i Rumija i Kira,
I prve i zadnje.

ZASTAJKIVANJE

Ja ti ne mogu reći brate ni prijatelju,
Jer ja nisam ono što moram da budem
Iako ponekad prospem niz vjetar glose
A prolazim ovuda, kao progonjena divljač,
Očajan, prolazim kud me noge nose,
Poljima i brdima.

A ti ćeš sigurno doći,
Kao što dobro znam,
Jer tebe nosi Riječ koja mora da se kaže
I odjekne među ljudima, među krdima.

A ti ćeš sigurno poznati moje tragove
Po skokovima i zastajkivanju,
I, mada to ništa ne znači,
Ti ćeš se čuditi kud sam sve prolazio
I kakve sam vode pio, mutne i otrovne,
Nakon što sam čuo Riječ koja se mora čuti.
Iako ti si nošen, upitan i potvrđen kao onaj
Ko dolazi,
Ko nalazi,
I moje oznake sasvim su nepotrebne
Kao tuđ grob, ma gdje bio,

A moje stope jesu gonjene
I sramno je šta sam i što sam gazio ponekad
(Strašno i sramno).
Želim da znaš
Da ja sam samo onaj što prolazi kao progonjena
divljač,

Ni vjetar što me gonio,
Ni vjetar što me češljao, ne nose miris moje kože,
I nisam kule zidao ni vočke sadio
Za tebe uglednika, koji sigurno dolaziš
Nošen
Riječju.

Kao da suvišni su za zemlju svi moji putevi,
Kao da zemlja ih nije tražila
Ni ubrzali joj nisu igru oko sunca, ni skrenuli je,
A ti ćeš sigurno doći
Korakom kojim treba da se dođe
I ugledati nerazumne.
Znam, tražićeš smisao u mome putovanju
I nemoj da me žališ niti braniš, i ne reci
Da nisam birao put -
Bijah saglasan s putem kojim sam hodio.

A ti ćeš sigurno doći.

I mada suvišne su moje riječi,
I mada pravi put ćeš ti sigurno naći,
I mada sve je moje suvišno
Za ono što je tebi suđeno,
Želim da znaš

(Jer poznaćeš mi korak kad sam zastao)
Jer poznaćeš mi slutnju tu gdje sam stajao -
Slomio sam grančicu
I dugo je uzalud žvakao.
Na mapi svih koraka
Gdje moje puteve nađeš
(Iako dobro ćeš znati da izlišne su moje riječi)
Želim samo da znaš

Tu gdje sam zastao

Treba da skreneš

Jer ja sam bio sam i očajan
I znadoh da korak mi je slabašan, i skretanje mi
pogubno,

Niti sam čekao koga
Niti me neko čekao.

NA VIJEST DA JE U BAGDADU UKRADEN NAJSTARIJI SRP

Sve je počelo na tom poluostrvu, i sve
Baš tamo mora da se okonča. Svi ljudi su od
jedne zemlje
I od jednog čovjeka
Koji je prognan iz raja.
I vode iz oblaka i vode iz mora zapravo
jedna su voda.

Zar vatra ima samo posestrimu?

I neka ostave u grobu tog Sumerca sa klinom,
Jer svi naši stihovi njegovi su sinovi.

I ostavite klinastog Hamurabija
Čiji 25.član Zakonika glasi:
*Ako se u čijoj kući pojavi vatra i neko, ko dođe da gasi,
baci oko na svojinu gospodara kuće, svojinu gospodara
kuće uzme, da se baci u istu vatru.*

Kažu za batinu da je iz raja izašla,
Ali će pakao da je sprži.

Ukraden je iz muzeja najstariji srp ovog svijeta,
A Babilon dolazi od akadiske riječi *Babilu*
Što znači
Božja vrata.

Sa toga praga ko je ukrao
Nek proba u raj da se vrati.

SKICE

1.
Postoji takav točak
koji ne prelazi
nego
prolazi.

2.
I postoji takva voda:
kad umočiš – postaje krv,
kad kane – pretvara se u mastilo.

3.
Ovo sam zapisao na poledini
jedne pozivnice za zlo večē.
Znači,
okrenuo sam stranu.

SANTO SUBITO

Santo subito! Santo subito! (Svetac odmah!) - uzvikivanje naroda na sahrani Jovana Pavla II, 8. 4. 2005.

Papa Benedikt XVI odlučio je danas da ubrzanim procesom proglasi za sveca svog prethodnika, papu Jovana Pavla II - RTV CG, 13. 5. 2005.

Plače li Grčka danas? Zavidna da li je ona?
Kud ostaju svi polisi njeni, kud ode suparnik Rim?

Nekad, na trgovima u Grčkoj, birahu vlast za polis,
A sad u Rimu, na sahrani - izbori za nebesa.

Spustiše ga i masa povika:
Santo subito! Santo subito!

Jednoglasno izabran, niko protiv, niko uzdržan.

I formalno, još potpis jedan.
Novog sveca na nebo šalje
Svetac budući.

Plače li danas Grčka?
Daleko ode Rim.

ODGONETKA HANIBALOVOG SKRETANJA

Sjeti se Hanibala koji je uhode poslao,
Da dobro oči otvore.

Stigoše natrag i riječi mu rekoše

*S trpeza kod njih presipa se,
I mlad i star opija se,
Na sestre svoje se popeli
Cara na nebo propeli.*

Uzdahnu Feničanin tada
I naredbu ovakvu dade:

*Mi ćemo dalje putem svojim,
Spaliće sebe Rim.*

Kao da ga je čuo
Nerođeni Neron.

OBNOVA UČITELJICE

Kako to nismo znali:
godinama
prokišnjava krov kosturnice.

Javiše u drugom dnevniku
da je vlaga uništila kosti očeva
koji su pali misleći da padaju za slobodu.

U trećem dnevniku saopštenje
Vrhovnog savjeta odbrane:

*Pribavićemo kosti
za obnovu.*

PISMO PLUTARHU

Mučno je, Plutarhu, danas, zvati sebe Bošnjakom,
Jer što vidiš kriješ od usne, što kušaš – oku ga skrivaš.
Da kažeš – na zub sebi, da šutiš – nije ti rado,
A ako iz sna ih budiš moru ti daruju tada.
Ništa im nije jasno do da snivaju laže
I da crtaju igračke kojih u prirodi nema.
A ni za knjigu neće dati prebijenu banku
Niti za hroniku svoju, da im se tokovi skole.

I vazda na jeziku svom jezik zborimo tuđ,
Čas nas nedoved vodi, čas ga zamijeni vaška.

Plutarhu, ti veliš da Atinjani su oko ostrva Salamine
Bitke vodili, pa gubili – umorili se i donijeli
zakon po kome niko

(Ni pismeno, ni usmeno)
Ne smije predložiti da se osvaja Salamina, inače
Slijedi mu smrt.

Platonov predak Solon zakon taj ne moga da podnese
Nego o sebi rasturi glas da je poludio skroz,
Onda na trgu otpjeva pjesmu pod imenom *Salamina*.
Tako se sruši zakon i Solon uvaženi bi
Što spreman je za rod i da se napravi lud.

Danas, Plutarhu, ima narod imenom Bošnjaci,
Al što su kakvi jesu to nije jasno ni njim,
Donijeli zakon su oni po kom je sramotna knjiga,
I pisat je i čitat - bruka veća od svih.
Zato, ako si nekad čitao stihove svoje, na trgu
Kakvom il bilo gdje, javno, pred ruljom tom,
Ti više nikad ne moraš da se napraviš lud -
A to je, Plutarhu, smrt gora od smrti svih.

O RUCI MOG OCA

O sve bi mogli mi, al pusto
Ime nas naše oda.
Zorom trajemo
I mišlju se majemo
Da krv nam nije voda.

Davno je bilo,
Rastade se milo i drago.
O u snu se ne snilo,
Pradjed moj isprati četiri brata u Tursku
Sa petnaest sinova,
Odoše iz Bara preko debelih mora.

Kćeri nisu brojali (jer ih bijaše mnogo).

Rekoše oni što odlaze da je ovdje svanuo drugi
zakon

I rekoše da je tamo miran grob i sloboda.
I plakao moj pradjed, i molio da ostanu:
Krv ipak nije voda.

Pradjed od tifusa umrije, odvuče u zemlju ženu
I dva sina.

Ostade djed moj Ahmet, nejak, sa sestrom,
Na tankoj zemlji, slatkog ploda.

Kad ojača Ahmet, u Tursku se zaputi
Uz želju da krv svoju nađe.
Preko Crvenog krsta rodbinu je tražio.
Listali su kartone, prevrtali imena,
Ahmet je uzalud tragao,
Krv ipak nije voda.

Vratio se natrag vozom, iz Stambola
(Da bar nije preko prokletog mora).
Slutio da u prahu Anadola
Krv damara njegova.
Upamtio je, tek nebitno, da je na stanici
(Nekom u vozu)
Mahao momak jedan desnom rukom.

Žena mu rodi šest sinova i četiri kćeri
(Vazda sa sofrom u boju).
Mnogo kasnije, oca mog je pratio
Na studije u Beograd, i otac moj mu mahao
Baš kao momak onaj u Stambolu, desnom rukom.
Dozna tad Ahmet da mu se nekad
Ispunila želja - vidio je krv svoju
(Po očima to je jasno i po ruci što maše).

Toliko o našima znamo.

Priča o sudbini naše krvi
Jeste priča o sjećanju na ruku koja maše.

TRAJANJE

Ne znam kako je drugima.

Ali, u mom narodu, kad neko umre,
Kažu:

Odmorio se.

TRAGOVI

Šejli Šehabović

Postoji vrijeme u kome mnoge hramove izidaju
Oni koji u hramove nisu stupili.

U tom vremenu mnoge hramove poruše
Oni koji su svakoga dana u hramovima.

I pisci tad slave vođe i vojskovođe
I sklapaju velike naručene poeme

A grobari kopaju mnogo kratkih grobova
Koji su pticama, iz njihove perspektive,
Nalik na tragove ljudi.

NALAZIŠTE

- Kopali ste i kopali?
- I otkopasmo istoriju.

- Na kojoj li dubini?
- U tamnini

(Izrasle nad njom su trave
A ona izrasla iz glave).

- Pa kakva je njena srž?
- Ma to je sve sama kost.

ARGENTINA

U zemlji prepunoj ruda
Postoje motike kojima se zlato i srebro traži.

U zemlji prepunoj ruda, nakon ratova,
Istim se motikama kosti traže.

Ponekad, plaćeni ekspert uzvikne *Eureka!*
I podigne motiku.

Kada ekspert ponese kost nekoj majci
Na prepoznavanje,
Ona kaže:
Zlato moje.

Kaže li neki poeta
Srebro moje.

UPUĆENI NA RUŽU VJETROVA

Dževadu Jahiću

Postoje takvi domaćini,
Koji imaju takve bašte
I u njima zalivaju takvo cvijeće
Koje koristi svaki vjetar i dah,
Da se nagne, na bilo koju stranu,
Da se pokaže,

Da ga pohode
I pčela i leptir i zolja i bumbar
I os i obad –

Samo da u nekoj košnici, na bukvi, u stijeni,
Na izmetu, na konjskom repu,

Bilo gdje,

Samo da nešto
Od mirisa i od polena,

Samo da nešto ostane,

Jer domaćin i bašta neće,
Sigurno neće.

U POTRAZI ZA IMENOM ULICE

1.
Ima ljudi zbog čijeg dobra
Nebo ne kažnjava gradove kojima hode.

2.
Ima ljudi zbog čijeg zla
Srdžbom nebeskom nestanu gradovi kojima hode.

3.
Jedan, ovdje, usnio da će zbog njegovih zala
Stradati zemlja naša, i to javio vlastima.
Ispričao san: *toga i toga dana zemljotres će
I cunami zemlju da izbrišu ovu, kojom hodim.*

Al se vlasti dosjetile naše,
Uzmu iz pozorišta nošnju naroda preko brda,
Obuku zlikovca i uoči dana rečnog tajno ga
Preko granice prebace.

4.
I još mu rekoše po njemu će se zvati
Jedna ulica
I jedna škola.

TEMELJNA FARBA

Jednog jutra, direktor ugleda na zidu škole
Grafit koji zbori o klanju
I odmah naredi domaru da prekreči zid.

Već sutradan, direktor ugleda isti natpis
I opet pozva domara
Koji opet umoči četku u kreč.

I tako jutrima, i tako godinama,
Direktor poziva domara, domar kreči.
A noć ostavlja crn natpis na bijelom zidu,
A djeca nagađaju ko je pisac tih slova.

Ali jednog jutra, direktor reče da uzalud je krečiti
I domar odmori ruke.

Sutradan, na zidu ugledaše
Nečiju krv.

Tako inače počinju ratovi.

PROGRAMSKE STROFE

Na kamenu, kraj rijeke,
Glava mi bi puna stihova, a gledah niz polje.

Potom spazih u vodi
Klena kako lovi

(Skrio se u mojoj sjeni
I čeka ručak).

Biva tako:

Zaneseni pjesnik,
Nevin saučesnik.

PRINOŠENJE ŽRTVE ŽRTVAMA ILI ZAŠTO JE ČOVJEK GLUH KAO TOP

U vojsci, kerovođa
osječe štenetu jedno uho

Da vidi
Da l je ljuto.

U vojsci, livac
Kada izlije top,
Umjesto đuleta, prvo mu stavi u grlo jednu glavu

Da ga kuša,
Da nije gadljiv.

U vojsci, oficiir
Prvo razbije ogledalo vojniku

Da ne gleda sebe u oči.

SRP I ČOVJEK

Čovjek se rado odaziva na mobu.

Zovu komšije,
Zove rodbina,
Zove država.

Čovjek se rado odaziva na mobu.

Proliva znoj dok sije
Proliva znoj dok zida
Ali pjeva dok žanje.

RUŠEVINE

Herostrat,
Obučar iz Efesa,
Spalio je hram
Samo da bi ostao upamćen.

Danas, međutim, ne bi imao takvu šansu.

Kao da ga gledam,

Čupa kose nad zgarištima
I lije suze po kamenju hramova razidanih.

I kune

Vladare i vojskovođe
Sveštenike i kurve.

OBRADA ZEMLJIŠTA I SISTEM NAVODNJAVANJA U ZEMLJI GERMANSKOJ

U tu zemlju su odvođeni naši djedovi,
U logore, na prisilni rad i za zabavu hirurzima,
Ubijani čak i zbog mjerenja brzine smrti.

U tu zemlju, danas, odlaze naša braća.
Iz širokih kazana jedu tri obroka dnevno
I besplatno popravljaju crne zube i prebijene ruke
I šteluju sluh oštećen topovima.

Kad dođu k nama, ne pitamo kojim dobrom
No kojim zlom? Da ih nisu prognali zbog
Krađe ili lažnog braka?
I ne žalimo one što su otišli
No žalimo sebe što smo ostali.

Djedovi, koji su preživjeli logore,
Pričali su da je zemlja germanska
Ostala spaljena i žalosna, pa danas pitamo braću
Kako ta zemlja hrani i mimo Germana ljude?

Kažu,
Izbacila je tuđe kosti iz sebe
I zaplakala,
Da bolje rađa.

BUSTROFEDON

Nekad su pisci na Kritu klesali slova
U kamenu načinom koji se zove bustrofedon.

Klesali su jedan red slova s lijeve na desnu,
Pa drugi s desne na lijevu stranu,

I tako,
Naizmenično.

Na to ih je navelo okretanje vola pri oranju.

I danas neki pisci pišu kao da pluže.

Pišu na jednu stranu, vuku do promjene vlasti,
Pa okrenu na drugu.

I tako,
Naizmenično.

SAMONIKLI

Iznenadio me šipurak u bašti
I njegov plod koji je krenuo k nebu
(Rimljani kažu da je trnovit put do zvijezda).

Nije tražio da se zalije
Ni da se okopa
A iznikao, nezvan,
I protnuo stablo između busike i kamena.

Ovako i piscima slutimo korijen
Tek kad im plodovi zriju.

U POTRAZI ZA ŠTAMPARIJOM

Države ohole, centri moći,
Vijeća jaraca i palaca

Besplatno daju olovo za municiju.

Nema tih para
Za koje prodaće olovo

Načuju li da poeziju štampaš.

LEGENDA O HEROINI

Takav je bio vođa kineske revolucije
Mao Cedung.

Povede 86 hiljada vojnika
Na veliki marš.

I pregaziše 12 provincija,
18 planinskih vijenaca i 24 rijeke.

I dobiše više od trista bitaka.

Vođa je tokom velikog marša
Nosio 2 čebeta, nekoliko knjiga i mušemu,
A 370 dana jahao je na jednoj kobili.

Kad ga, na kraju, upitaše kako je izdržala,
Vođa reče:

*Prije polaska smo joj sakrili ždrijebe,
Još bi ona mogla da ga traži.*

DOŠAVŠI PONOVO U DOBRE VODE

Vidim, obala nije kao prošle godine.

Udaralo je more
I odgrizlo od obale koliko mu treba.

Kad bi znalo to more,
Kad bi znalo
Koliko mene za godinu nema,

Slutilo bi
Šta je mene udaralo

Val po val,
Kal po kal.

SMOKVA I MASLINA I GORA SINAJSKA

Danas, u hladu poezije
Čitam maslinu,

I mislim na dan
Kad sam

U hladu masline
Listao poeziju.

KAD BI

Kad bi zaista postojao
Orfej,

Da li bi čitao poeziju?

IZNAD SLAVIJE

U kući velikog pjesnika S. R.
Pričamo o poeziji i o svemu.

On ispija kafu, puši i biva sve veći.

Časkom, kroz prozor pogled baci:

*Vidim da ljudi nose kapute,
Izgleda da je došla jesen.*

TEMA: ESHIL

Prometej, međutim,
Na žalu skitskom
Upita kovača Hefesta
Kako je okove načinio,

A ovaj veli da i gvožđe
savija se na vatri.

PITAO SAM

Pitao sam pjesnika čije tijelo bijaše na zalasku,
Pitao sam ga,

Nakon pedeset godina pisanja
Šta je njemu poezija.

*Pravo da ti kažem, uvuče dim,
Ništa.*

A kad si počeo da pišeš,
U osvit prvih stihova,

Prije pedeset godina?
Šta je za tebe tada bila poezija?

*Pa i tada je bila
Ništa.*

STUD

Spavam otkriven.

Spavam tako, otkriven

I ne marim mnogo za stud, no kad cvokoćem
Probudim spavače neke, daleke,

Pa se njima učini
Da ja režim u snu.

KLESANJE

Stigoše, davno je bilo, stigoše.
Po nalogu dvorskog pjesnika (uz budne oči garde)
Uklesaše u kamenu znamen. Ribu uklesaše.

Prodoše vremena
I na istu zemlju pade neka silna vojska i silan car.
U onoj ribi, u kemenu onom, svoj uklesaše znamen.
Jarca uklesaše. Ono što je otpalo pri obradi obrisaše
metlom.

Treći uklesaše sokola, četvrti lava...

I kako koja vojska stiže
Sve tanjim špicom kleše.

Sve manji onaj kamen.

PORTRET ANGAŽOVANOG PISCA

Siniši Soćaninu

Još se priča na grčkim trgovima,
na palubama i pod Olimpom

da je na stolovima, na posteljama, na poveljama
viđao prašinu.

Kažiprstom je ostavljao riječi.
Nekada:
očisti me.

A nekada ime svoje.

Pisao je i nije znao da piše pjesnik u njemu.

Ljudi brisahu prašinu, tako i slova njegova imena,
time dodirivahu smisao poezije
i angažman.

Sakriven osta pjesnik.

I Homer je s prahom sjedinjen.

Traži se onaj ko čita,
Skriva se onaj ko piše.

OTROV

Živa je to istina. Prezirali su ga
I oni iz njegove kuće.
I sve druge kuće.

Djeca ga i žena motikama gađahu
Kad je uzimao pero,
A narod se cerio uz priču o njemu.

Pisao je krišom, na tavanu.

Nije narod dao da se pisac u groblju sahrani,
Dadoše ga kljunovima, pticama na upotrebu
Da ih zamaju – da ne pjevaju.

Sudbina pisca!
Njegove stihove popužio je njegov sin.

Nekoliko godina, nakon očeve smrti,
Savijao je duhan papirima sa tavana
I pušio,
Stih po stih.

Potom ga ja napao kašalj. Brzo je izdahnuo.

Kad se pročulo da je poezija uzrok smrti piščevog
sina,
Narod je i za njega udario zabranu kopanja u groblju.

Rekoše:

Sam se trovo, sam nek trune.

USPUTNI AUTOPORTRET U IŠČEKIVANJU JUTRA KADA ĆE SUNCE IZIĆI SA ZAPADA

U društvu računara mog, odanog, u crvljivom radiju
iz koga svakog dana uporno lažem ljude i neljude
o oblačnosti i o vjetrovima,

nazirem,

pod brdom gdje sam rođen
neko zamiče ka borju čija je smola tekla kroz moje
rane strofe
i kasne simfonije.

Ne znam da li je to neko čije ruke trmse
majčinu dušicu
za čaj,

možda ljubavnik koji ide na sastanak i strašnu neku
tajnu nosi,
i u njoj datum i zakletvu,

ili skitnica obična, ne znam –

tek, slutim i gledam kako zamiče.
I nagriza me ljubomora.

SINOVI

I dok spuštamo Džanka u grob
Opuči se grumen zemlje, pade na njega.

*Ne mari, veli grobar
Sve je to čista zemlja.*

LUBENICE

Leže u vrtu,
Miruju
Pod suncem. Smišljaju slast.

Gle,

Ruka uzornog oca
Kuckanjem bira
Koja će pod nož.

Zato ja nikom vrata ne otvaram.

NA OVAJ DAN

Ex ore parvulorum veritas.

Na ovaj dan
Da te opet spomenemo Rimljanine,
Koji nam jasno reče
Da istina djeci izlazi iz usta.

Sjećam se,
Učenici bijasmo tek sa 30 slova
I deset brojki.
Predavač državni, u menzi đačkoj,
Zborio nam je o borbi za slobodu,
O granicama i krvi,
O zastavi,

I reče: *nad svima u zemlji je
Ustav.*

Tad neki dječak upita:
A ko je on?

TREŠNJA

Moj čukundjed Halil
Napasao je stado ovaca na jednom dlanu,
Na drugom kuću sagradio.

Znao je zapis kojim se isušuje rijeka
I zapis na čijim krilima letiš u tuđ san
I tamo činiš šta ti volja.

Požurio na prve majske trešnje,
Ispeo se, sladio se.

Pa sina Redža posmrče ostavi.
Nikad ga poljubio nije.

U POTRAZI ZA BUBICOM

U zadnjoj trećini noći,

U mojoj sobi
Dežurna jedna bubica čula je moj šapat,
Moju molitvu.

No, gospodari bubice ne znaju jezik moje molitve,
Zato pozvaše ovlašćenog sudskog tumača
I pustiše mu snimak.

Ali on je čuo da ja tražim i za njega
Ono što tražim za sebe,

Potom je napisao u izvještaju
Da sam molio za potreštine kućne
I da cipele kupim.

Postoji laž koja dolazi iza istine,
Da je potvrdi.

U POTRAZI ZA ITAKOM

Ne znam u kome ono pjevanju bi, u noći,
Nasukasmo se na tlo
A dlanovi moji, i tabani, rodnu mi zemlju ne poznaše.
Poslah brodare da izvide, a ja na obali usnih
Dan kad se otisnuh sa Itake.

I stigoše, pred zoru, brodari moji.
Rekoh
Pričajte mi o zemlji ovoj.

Vele mi o rastinju rasutom
I o ženi jednoj koja je trpezu postavila i čeka nekog.
Pomislih da i mene čeka Penelopa moja
Pa zapovijedih da plovimo dalje.

Tako vazda svaki koji kroz priču traga
Pronađe ljubav, al nikako sebe da vidi.

DVORSKI SAVJETNIK

*Jer, vidio sam ljude, većinom su takvi:
Nestalni u vezi i često promjenljivi.*

Aus ibn Hagar

Ova nek pjesma kazuje zašto je kipova mnogo
u dvorovima, onih što mudruju i vazda šute.

Bila dva druga, dva pjesnika, dva pastira; a lira
Bila im družbenica – zborahu o tlu, nebu i moru.

Jednoga ih dana sreće kralj grčki imenom Mida,
Reče da savjetnika traži za dvorska pitanja sva.

Jedan se prevari pjesnik, pruži on Midi ruku –
Časom u zlato se pretvori i ostade kao kip,

A drugi utječe, pa uze liru da se izjada:
Zgubih druga zbog zlata, a drug mi zlatan izgubi stih.

HADŽET

Mi više ne kopamo temelje kada zidamo kuće.
Mi više ne podižemo nišane iznad grobova, da
ispišemo

Godine i imena mrtvih.

Naša su naselja na našim grobljima.

I živi kazuju o mrtvima.
I mrtvi drže zidove živima.

Ne bi oni držali, ni dužni nisu da drže
No znaju kako zidamo
I koje smo jade uzidali.

Znaju oni.

TOGA CANDIDA RIMSKOG KANDIDATA

Kopaše i kopaše, i nađoše jedan zid, potom se ukaza
Kuća, potom grad.
Narod je neki živio tu i velike kuće zidao
I hodio širokim drumovima.

Nešto je satrlo narod u tom gradu. Da l zemljotres
Ili poplava kakva, il je iz zemlje izašio teret vrel
I sve prekrio. To je jasno, jer neki su ležali u
grobovima,
A neki na ulicama gdje ih je zatekla smrt.

U grobovima nađoše znake onoga u šta su vjerovali
Ti ljudi u gradu nestalom. U svakom grobu po jedna
čša
I novčić zlatni.

Tumače arheolozi život i smrt, tumače
Da su ljudi u tom gradu vjerovali kako se iz groba
putuje
Na onaj svijet pa je mrtvome potrebna čša,
Da se okrijepi na putu
I novačić, da plati prevoz.

Ali,
U jednom grobu, pored novčića i čaše,
Nadoše češalj.

Analize pokazaše da je pokojnik bio ćelav,
Pa se zgladaše arheolozi:
Šta će mu češalj na putu za onaj svijet?

Mora da je imao biografiju.

IMANJE KRAJ TIBRA

Koji mnogo žele, nedostaje im mnogo.

Horacije

Valjda nema nikoga ko nije izgovarao molitve
Pa ipak, ne znam nikoga ko je tražio bolju pamet.

U molitvama i novac šuška,
Dječak ne traži zdravlje,
Starac ne moli za mladost.

Pa najzad, pokažite mi tog pisca
Koji bi od Horacija Flaka
Potražio temu
Al ne i Mecenu.

NOVA ARHEOLOGIJA

Asim jedan, eh Asim jadan. Radio u
Građevinskom preduzeću *Napredak*. Kopao, teglio.
Djecu hranio, kuću gradio.

No ratovi stigoše – opšti nazadak.
Nazadak pogodio i *Napredak*.
Otpustili Asima.

Dobio šećer, bez hljeba ostao.
Počeo mape da crta, o rimskim vojnicima zbori
I o vladarima grčkim.
Veliku istoriju tumači.

Kaže:

– *Slutim nešto, čini mi se, ovdje je nekad vladao Rim.*

– *Asime, to u knjigama piše.*
Jeste vladao Rim.

– *Nemam ja živce za knjige,*
Moraću krampom da ga nađem.

AGAMEMNON

- Osta li u nama bar tri kapi od tih starih Grka?

1. Na istom kopnu umiremo.

2. Argonauti su iz Crnog mora uplovili u Dunav,

3. A naši kazivači pjesama narodnih
Nose kratke štapove, izrezbarene,
Baš kao Homer što je nosio.

4. Čujem danas da je razbojnik Feriz, s početka
dvadesetog vijeka,
Usmrtio podanika svog (pred očima cijele bande)
Jer je ovaj ridao na vijest
Da mu se žena s komšijom viđa.

*Neću da zbog njegovih suza
Vi sumnjate u vaše žene, rekao je Feriz
Koji nije znao da na ostrvu Temidu, blizu Troje,
Ujede zmija vojnika Filokreta
Pa mu nabubri rana i silno zasmrde
Da je morao Agamemnon čamcem na drugo ostrvo
da ga iskrca*

I kad se vrati, reče vojnicima:
*Neću da od smrada jedne rane
Izginete nadomak Troje.*

- Osta li u nama bar tri kapi od tih starih Grka?

O JEDNOM PUTU U SELU HOTKOVU NA POLUOSTRVU BALKANU

Nebojši Gajtanoviću

Tiho! Nebojša, kad ovim putem prolazimo!
Tiho!

Znaš li ti kakav je ovo put?

Lijevo kad skreneš, na brdu Hober, staro latinsko
groblje.

A pod Hoberom groblje pravoslavno
Gdje kopaju se komšije Srbi. Dakle,
Možeš i ti.

Ovamo desno brdo Grkovina,
Na njemu staro grčko groblje,

A malo ispod, groblje muslimansko
(Još Turci su ga ogradili)
Tu ukopani moji su svi. Dakle,
Mogu i ja.

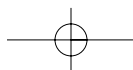
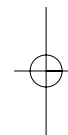
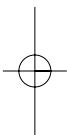
Tiše!
Znaš li ti kakve vojske put ovaj prolaziše?
Bili i prošli Grčka, Rim i Turska.

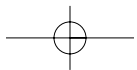
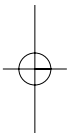

I naši rodovi, sitna istorijska boranija,
Jednom će konačno u čitanke leći.
Možda opet navrate Mongoli, Germani il Ugri.

Da zastanemo ovdje
Da malo kušamo tišinu,
Da malo slušamo sudbinu.

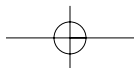
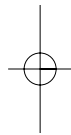
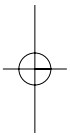
Da učimo šta je put.

BELEŠKA O PESNIKU

Enes Halilović (Novi Pazar, 1977), pripovedač, pesnik, dramski pisac i novinar, diplomirao je ekonomiju i prava. Osnovao književni list „Sent“, časopis za književni intervju „Eckermann“ i novinsku agenciju Šanapress. Zastupljen u više antologija i prevođen na nekoliko jezika. Objavio zbirke pesama *Srednje slovo* (UPS, Novi Pazar, 1995) i *Bludni parip* (Agena, Beograd, 2000), zbirke priča *Potomci odbijenih prosaca* (Rad, Beograd, 2004) i *Kapilarne pojave* (Treći trg, Beograd, 2006) i knjigu kratkih drama *In vivo* (Prosveta, Beograd, 2004).

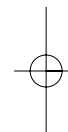
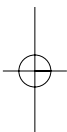
SADRŽAJ

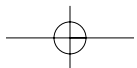
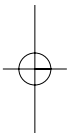
5 / Preludijum
6 / Oni koji umiru
7 / U potrazi za stilom
8 / Paris
10 / O Masteju
11 / Slučaj
12 / Kartagina
13 / Uslišenje
14 / Jedna riječ
15 / Prvi i zadnji
17 / Zastajkivanje
20 / Na vijest da je u Bagdadu ukraden najstariji srp
22 / Skice
31 / Santo subito
24 / Odgonetka Hanibalovog skretanja
25 / Obnova učiteljice
26 / Pismo Plutarhu
28 / O ruci mog oca
30 / Trajanje
31 / Tragovi
32 / Nalazište
33 / Argentina
34 / Upućeni u ružu vjetrova
35 / U potrazi za imenom ulice
36 / Temeljna farba

- 37 / Programske strofe
38 / Prinošenje žrtve žrtvama ili zašto je čovjek gluh kao
top
39 / Srp i čovjek
40 / Ruševine
41 / Obrada zemljišta i sistem navodnjavanja u zemlji
germanskoj
42 / Bustrofedon
43 / Samonikli
44 / U potrazi za štamparijom
45 / Legenda o heroini
46 / Došavši ponovo u Dobre Vode
47 / Smokva i maslina i Gora sinajska
48 / Kad bi
49 / Iznad Slavije
50 / Tema: Eshil
51 / Pitao sam
52 / Stud
53 / Klesanje
54 / Portret angažovanog pisca
55 / Otrov
57 / Usputni autoportret...
58 / Sinovi
59 / Lubenice
60 / Na ovaj dan
61 / Trešnja
62 / U potrazi za bubicom
63 / U potrazi za Itakom
64 / Dvorski savjetnik
65 / Hadžet
66 / Toga candida rimskog kandidata
68 / Imanje kraj Tibra
69 / Nova arheologija
-

70 / Agamemnon
72 / O jednom putu u selu Hotkovu na poluostrvu
Balkanu

75 / *Beleška o pesniku*

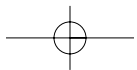
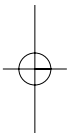

Enes Halilović
LISTOVI NA VODI

Likovni urednik *Ratomir Dimitrijević* ■ Grafički urednik
Miroljub Popović ■ Izdavač *IP „Prosveta“ a.d., Beograd,*
Čika Ljubina 1 ■ Za izdavača *Zorica Mijić* ■ Štampa
Cicero, Beograd ■ 2007.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

---

821 . 163 . 41-1

ХАЛИЛОВИЋ, ЕНЕС

Listovi na vodi / Enes Halilović . - Beograd : Prosveta,
2007 (Beograd : Cicero). - 84 str. ; 21 cm - (Biblioteka
Savremena poezija / [Prosveta, Beograd] ; knj. 2)

Tiraž 500. - Berleška o piscu: str. 75.

ISBN 978-86-07-01746-1

COBISS.SR-ID 143373836
